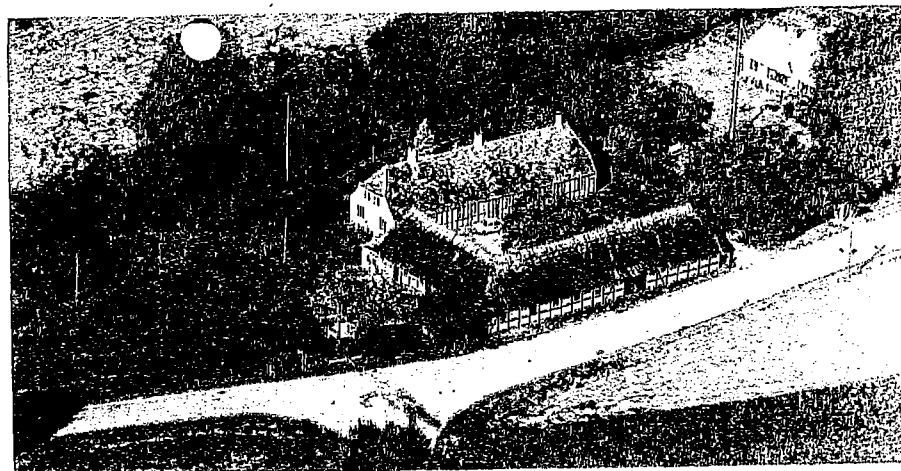

Her starter historien skrevet og fortalt af Aksel Hansen.

Om hundrede år er alting glemt.

Hvis jeg skal skrive lidt til Aldersroposten kan det ikke blive om en rejse eller en eller andre stor bedrifter, da jeg ikke er særlig berejst eller har udført nogen store bedrifter har jeg valgt at skrive om mit hjemsgn Egense.

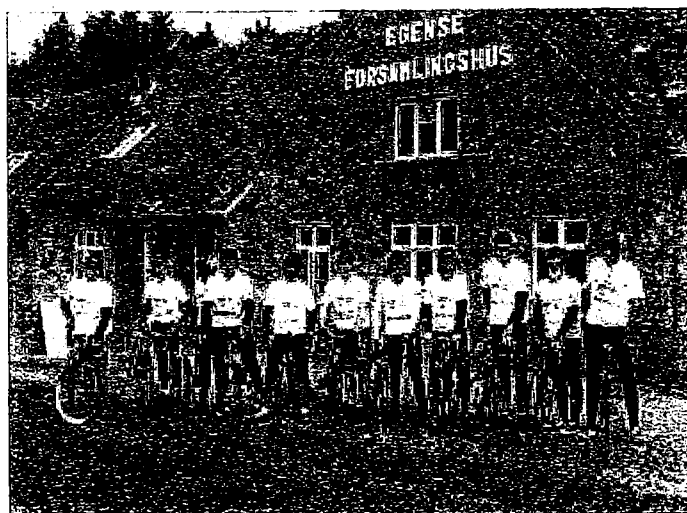
Egense sogn og kommune ligger ca. 6 kilometer vest fra Svendborg og strækker fra nord fra grænsen til Kirkeby den gamle skovriddergård der ligger i Kirkeby skoven er det nordligste punkt og mod Øst ud mod Sørup og Svendborg og mod vest er det Ollerup og Østerskerninge og Ballen til Lenskov og kysten langs Svendborgsund. Egense er hoved sognet og Skovsbo. Hvidkilde. Lenskov og langs kysten er Egense mark. Rantzausminde. Fiskop. Tankefuld og Skovsbostrand ved grænsen til Svendborg. Sognets historie begynder i år 1787 hvor den første folketælling kom og det var året hvor stavnsbåndet blev op - hævet, da lå alle gårdene i Egense og Skovsbo, og det var Hvidkilde der ejede hele sognet og da udflytningen kom i 1787 var det åben mark gårdene skulle flytte ud på, og der blev lavet veje ud fra hvor gårdene lå, der blev lavet veje fra præstegården og helt ned til stranden, men der lå en kæmpehøj i vejen og da skulle der ikke laves lokal - plan, for at lave en rundkørsel, jeg ved ikke om det er Danmarks første rundkørsel, men den blev lavet med Højens vej der gik lige igennem og Lenskovvej til højre og Juulsgårdsvej til venstre.

I 1787 begyndte udflytningen af gårdene undtagen præstegården der brændte 1 1786 og blev da flyttet over på den anden side af vejen, jorden til gårdene blev beregnet efter jordens bonitet hartkorn i tønder og skæppe og hver af gårdene blev beregnet efter 4 tønder og 3 skæppe og for gårdene der ikke blev udflyttet svare det til 37 tønder land da jorden omkring byen var bedre end længere ude i marken kunne gårdene der godt blive på 45-50 tønder land. Dengang var der ikke husnummer, man fik matrikelnummer, præstegården fik nr. 1 Egense by og sogn. Og så fortsatte numrene for Skovsbo var det matrikelnumre Skovsbo by og Fiskophusene. Selve udflytningen foregik fra 1787 til 1815 gårdene var stadig fæstegårde under Hvidkilde, men blev i årenes løb købt fri. Min oldefar købte sin gård i 1834 for 2000 rigsdaler, men det var først omkring 1850 der kom gang i salget, den sidste jeg husker blev solgt i 1938 ellers var der en periode helt hen til 1888 inden der kom gang i de forskellige ting.

I 1888 kom mejeriet og så begyndte der at komme liv i sognet, der kom forskellige mejeribestyrere til, og i 1927 kom Larsen til og han begyndte at pastaruserede mælken på flasker og kørte 3 mælkevogne til Svendborg, men så i 1937 rejste Larsen og andre kom til og så kom krigen og der var ikke så meget at fodre med og mælkemængden dalede og gælden steg og så i 1948 lukkede mejeriet, og da blev Egense mejeri delt til 3 forskellige mejerier. Karetmager Hans Mortensen i Skovsbo og Lars Hjulmand I Egense havde nok arbejde med at reparere vognhjul indtil gummihjulene kom i 1950.

Og så i 1888 kom forsamlingshuset først med 1 sal og et lille køkken i 1924 blev det bygget en lille sal til og i 32 blev der bygget fast scene, i 1956 blev hele huset restaureret med nyt køkken/garderobe og toilet og oven på blev der lavet en stue til sognerådslokale, ja forsamlingshuset eksisterer stadig.

Der blev stiftet en del foreninger som havde huset som deres samlingssted. Den ældste var Lehn Skytteforening der blev stiftet i 1863 og den eksisterer endnu, men det er kun kort tid den kan klare sig, sømandsforeningen blev stiftet 1888, men nåede at fejre 100 års jubilæum i 1988, men kun 10 år efter måtte den ophøre på grund af der var manglende tilslutning.

I 1902 blev der stiftet en forening med præsten som formand, også denne forening har kunnet fejre 100 års jubilæum og det var i 2002 og kører stadig med god tilslutning, ja med over 100 medlemmer.

Desuden var der Jagtforeningen omkring 1930 og den eksisterer endnu, der var også Husmands/husmoderforening men de er stoppet.

I 1912 kom ungdomsforeningen til og den nåede at fejre 50 års jubilæum, men så gik der kun 8-10 år så måtte den lukke også på grund af manglende tilslutning.

I 1933 blev der stiftet Egense gymnastikforening og den har lige holdt 75 års jubilæum og den er der liv i endnu (Egense Rantzausminde gymnastik og idrætsforening)

Fortsætter i næste blad.

Her fortsætter historien skrevet og fortalt af Aksel Hansen
"Om hundrede år er alting glemt"

Købmænd/skolen

Indtil omkring år 1900 var borgerne selvforsynende med de fleste med de fleste fødevarer og hvad der skulle bruges derudover skulle det købes i Svendborg, det var datidens supermarkeder den gamle købmandsgård og den eneste transport til Svendborg var med hestevogn eller til fods, først i 1901 kom den første brugsforening i Rantzausminde, da hed den Egense Brugsforening den blev i 1938 flyttet over på den anden side af vejen og blev nybygget og kom da til at hedde Rantzausminde brugs den blev senere flyttet ud mod Tankefuld, hvor den ligger i dag omtrent ved grænsen til Svendborg, så kom der en købmand Rasmus Christensen og da han holdt op var det et barnebarn Villiam Møller der overtog forretningen og han drev den til han holdt op i 1980-erne og så var det slut med den forretning, der var også en købmand omkring Tankefuld men den har jeg ingen tal på. I 1906 åbnede Mads Hansen forretning i Egense og han var typen på en rigtig købmand han drev den til 1944 så kom Skovgård Andersen og var til omkring 1950 og så var det Jørgen Miang der overtog den og drev den til omkring 1976 hvor han holdt op på grund af sin alder og så var det slut med den forretning, der var også en købmand i Skovsbo men ham har jeg ingen årstal på men også denne forretning er lukket.

I 1912 lå Sprøjtehuset ved siden af Mejeriet Bakkekilde, men blev flyttet op ved gadekæret og på den grund byggede Peder Nielsen der var tømrer et hus hvor han også begyndte som købmand og den var der til den i 1928 blev brugsforening og den kom til at hedde Bakkely brugs fordi Brugsen i Rantzausminde dengang hed Egense Brugs - forening, jeg husker et skilt på disken hos Peder Nielsen hvor der stod (Her sælges margarine) Brugsforeningen havde sin glans periode og nåede at holde 70 års jubilæum i 1998, men året efter måtte den lukke.

Egense gamle skole

Egense ny skole

Den gamle skole fra 1888 ligger der stadigvæk dengang var der kun 1 lærer som havde alle klasserne ,men 1908 blev den nye skole bygget, og da kom folkeskolelæren til og havde de små klasser og læren fik de store og det gik indtil 1956 hvor børnene skulle i skole hver dag og så flyttede de store klasser til Svendborg, mens de små klasser stadig gik i forskolen til 1964 hvor de derefter kom til Rantzausminde.

I Rantzausminde gjaldt samme forhold, her blev skolen solgt til Jakob Andersen der åbnede Rantzausminde efter skole i 1956 og der blev bygget en helt ny forskole i Rantzausminde i 1964 og her blev alle børnene fra begge skoler samlet og den blev indviet i 1982.

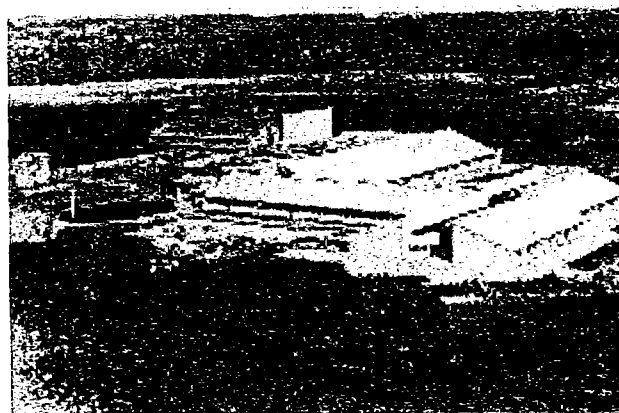
Rantzausminde skole

Rantzausminde skole

Rantzausminde ny forskole

Den ny skole i Rantzausminde

I 1914 kom elektriciteten til Egense og i starten var det nærmest til lys så det var slut med at fylde petroleums lamper ,mèn det gik omkring til 1930 inden der rigtig kom gang i elektromotorerne.

I 1916 kom Svendborg-Fåborg banen igennem Egense og det blev lettere og hurtigere at komme til Svendborg og også en hel del andre ting,der kom posthus og posten gik ud fra stationen og postadressen blev Egense station,ellers var postadressen Sørup.Der kom et hus hvor grisene blev samlet til de skulle på slagteriet, grisene kom med en bane vogn til Svendborg

Fortsættes i næste blad.

Historie

Røde Agnes fra Svendborg

Røde Agnes var en kendt skikkelse i Svendborg i mange år.Hun sad fra 1950 i sognerådet i Egense for Socialdemokraterne,og da sognene blev nedlagt blev Agnes også indvalgt i Svendborg Byråd. I 1950 var hun den første socialdemokrat,der blev valgt ind i sogne rådet, og også den første kvinde nogensinde i sognerådet.I sogne - rådet sad hun sammen med greven fra Hvidkilde,hvorfor det i folke munde hed sig, at det var "greven og Agnes, der styrede Egense". Agnes Hansen blev født i 1912 og kom som 14-årig ud at tjene hos en bonde på den jyske hede.Som 20-årig drog hun til Sjælland, hvor hun blev uddannet som sygeplejerske,i 1942 kom hun til Egense, hvor hun blev ansat som hjemmesygeplejerske Det blev i Egense at hun lagde sin livsgerning som de gamles forkæmper, og den, der altid rykkede i felten for de svage.

Hendes sociale engagement blev vakt hos bonden på den jyske hede, hvor hun juleaften i 1926 oplevede forskellen på at være tyende og så tilhøre den rigtige bondefamilie. Arbejdet hos bonden var også hårdt. Om sommeren måtte hun arbejde til klokken 22 om aftenen når der skulle hakkes roer, der var også de 18 køer, som skulle malkes flere gange dagligt.

Hun var gift med en fisker fra Rantzausminde, der hed Hans. De boede i et lille hus på en stor grund, som mandens forældre havde købt af Hvidkilde Gods engang i 1930'erne. Manden døde tæt på jul i 1974, og siden tilbragte Agnes alle sine juleaftner på byens plejehjem. Ofte på plejehjemmet Gammel Nyby på Tåsinge. Ved siden af det store arbejde med at besøge og hjælpe de gamle, lagde Røde Agnes også et stort stykke arbejde i forskellige organisationer og bestyrelser. Hun var i mange år bestyrelsesmedlem i Vanførefonden, Ældre Sagen, Sygekassens Hjem, Egense Pensionist forening og Kvickly i Svendborg.

Røde Agnes var kendt som en bramfri dame, der sagde sin uforbeholdne mening om tingenes tilstand, og på sine gamle dage lagde hun ikke skjul på, at hun ikke syntes, at Svendborg Kommune behandlede sine ældre medborgere særlig godt.

Røde Agnes blev 84 år og døde i 1997. Da var hun selv kommet på plejehjem.

"Du burde skamme dig," sagde faderen til sønnen, "da Anders Fogh var på din alder, gik han ti kilometer frem og tilbage i skole." Sønnen var ikke imponeret: "Da han var på din alder, var han statsminister!"

"Du kommer sent hjem," råbte den bistre kone, der stod i døren og modtog manden. "Jeg blev lokket ind til en spåkone på vejen hjem," undskyldte manden sig. "Hun fortalte mig, at du ikke elsker mig mere, og tænk dig, det skulle hun have 300 kroner for," prøvede han. "Dit store fjols," råbte konen, "det kunne jeg have fortalt dig helt gratis....!"

- Blev farfar ikke sur, da toldereren tog ham ind til kropsvisitering?
- Nej, tværtimod, de fandt hans forsvundne briller i en lomme.

DE SJOVE SIDER

- De kan bare lægge hende på sengen, Hudson ...

"Nu skal du høre, elskede, vores lille Fie har i dag taget sine første skridt," sagde konen stolt. "Fint, så kan hun for fremtiden selv gå op og ned ad gulvet om natten og skringe!"

Jeg husker også en jul hvor min broder og søster var hjem me hos os (de kom fra Ålborg)vi boede i Vestergade. Vi var mange denne jul i alt 20,så vores stue blev lavet om til spisestue for der var ikke så meget plads når vi nu var 20 mennesker hver dag lige til nytår, men det var alligevel rigtig hyggeligt,min svigermor havde bagt småkager til os men da jeg skulle hente dåsen med kagerne opdagede jeg at den var tom, børnene var kommet før mig og havde spist dem. Men det var nu alligevel en dejlig jul.

Astrid Andersen

Om hundrede år er alting glemt" Af Aksel Hansen.

Foderstofferne kom fra FAF, med banerne og så gik det ellers godt i nogle år, selv krigen klarede den godt med alle de forstyrrelser der var med togene dengang, men allerede i 1954 måtte banerne stoppe, den 22. Maj klokken 19-15, kørte det sidste tog fra Egense. 68 år blev banens levetid, så kom busserne Fåborg Svendborg, til at køre gennem Egense og tage passagerer på Posthuset på stationen, fortsatte vist nok til 1964, da Ernst Hansen, købte busserne bygningerne, til de Blå Busser og posthuset blev flytte, til købmand Miang, og foderstofforretningen blev flyttet hen i mejeriet i 1950, og Egense Lokale Forening, som den kom til at hede, var så der nogle år, og kørte godt til omkring 1980. Så gik det ned af bakke for foreningen. og den blev slået sammen med Kværndrup, og senere med S.A.B.i Skamby og så var den æra slut omkring 1990.Møllerne kørte jo også godt i nogle år Rantzaushusminde mener jeg ikke, jeg kan huske der var vinger på, men der var et Bageri i forbindelse med møllen, der senere, er lavet om til beboelse, men bageriet der var det eneste i Egense,og var der vist nok til omkring krigen?

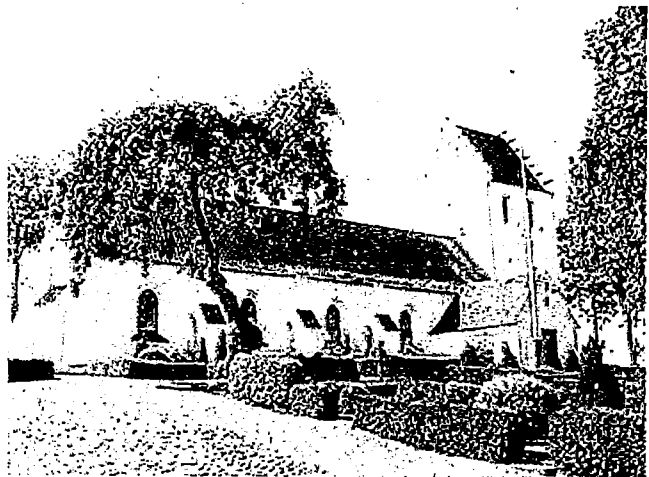
Møllen i Egense var i gang til 1933 da Martin Nielsen kom, blev den brækket ned og alle murstenene blev rensat og der blev bygget et stort hønsehus af dem (Møllen blev bygget i 1858).Der var også en Vogn - mand i Egense den første jeg kan huske hed Rytter, han kørte i en lille 1/2 ton bil, det var omkring 1925, senere kom Martin Nielsen til i 1927 og han kørte til 1935 da Hans Peder Jensen overtog den, det var vel en bil der kunne tage 1,5 ton, og da Hans Peder i 1937 købte en Bedford til 2. 5 ton, var det en stor bil der kørte under krigen med generator på,Hans Peder kørte til 1966,da Preben overtog forretningen og kørte den til 1988 og så kunne bilerne og Preben ikke mere. Rytter kørte jo også ,men hans bil var klodset op under krigen, men kom i gang i gen og kørte til ham og bilen ikke kunne mere omkring 1960. Anders Hansen kørte også,men begyndte først efter krigen og han kørte til omkring 1960.

Der var også håndværkere fra tømre Markvardsen til 1952 da over tog Poul Helleman forretningen, og var der til 1962.Niels Peder Nielsen var også en af de gamle håndværkere og er nok begyndt omkring 1910, og var der til 1970,så kom Henrik Pedersen til omkring 1980 ? Der var 2 smede Jens smed oppe på Ærtevejen, der overtog den efter sin far først i 1930, og var der til 1959, og han døde kun 49 år.Smeden ved siden af købmanden Peder Jensen 1906, var der til 1951 og sønnen Kristian fortsatte til 1988, og døde 78 år. Fælles for dem begge var, at de havde det ligesom Jens Vejmand,til sidst sagde hammeren stop, og de faldt begge døde om i smedjen. Der var skomagere,en på hjørnet ved skolen og en på hjørnet ved Rantzausmindevej og de er nok holdt op, da der ikke var kunder mere omkring 1948. Der var en skrædder ved siden af forsamlingshuset og han holdt op i 1952. Ned ved kysten var der masser af liv, der var Fisker Rasmus Kristoffersen og Hans Poulsen, der var de minder fiskere, og så var der Peter Børge og hans søn Karl Børge, der fiskede ål og Niels Jensen og hans sønner Hans Marius og Niels fiskede sammen i mange år og senere Niels søn Arne fortsatte til han ikke kunne mere, nu er det Arnes kones broder der forsætter, og han er vistnok den eneste fisker der er tilbage.

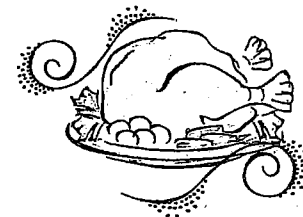

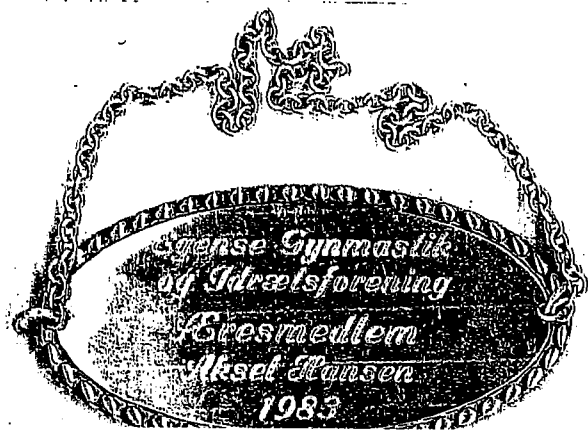
Kirken i Egense sogn ligger meget højt, omtrent midt i sognet, og den kan ses videnom. Den er hvidkalket, har et temmelig langt skib og et tårn med trappegavl. Taget er af røde teglsten. Således begynder en gammel beskrivelse, jeg fandt i præstegårdens støvede arkivskuffer kort efter min ankomst til Egense i 1981.- Og den fortsætter: Ved nordsiden er der en tilbygning, hvor der nu er kapel og fyrrum til det nye centralfy. Rundt om kirken er der bygget en række støttebuer (sprængbuer). Opgangen til tårnet findes i en lille tilbygning på sydsiden af kirken. Man mener, at kirken er bygget omkring 1120, (skulle altså kunne fejre 900 års fødselsdag i år 2020,- vi skriver nu 1992). Underligt og imponerende at tænke på, at vor kirke har knejset her på denne høj nær Egense landsby i sekler som en "knælende kæmpe", som Martin A. Hansen beskriver det. Samme forfatter, der skrev storværket "Orm og Tyr", har så levende fortalt om Danmarks gravhøje fra bronzetiden (som vor på Højensvej), og han har fortalt om, hvorfor mange af vore middelalderkirker netop er bygget på høje i landskabet: "Mon ikke for at komme de himmelmagter nær, hvis symbol de er, både når de ses fra siden og fra oven. Hvad er det menneskene ser over sig, i det blå rums form, vindenes sal? Er det ikke det indre af en høj? Universet selv er en høj..... Gravboligen kan løftes til sindbillede, symbol, forestillende universet, hvor dødesjælene har deres bestemte hjem under gudernes styre. Den kristne kirkebygning er ganske vist den eneste helligdom i vort land, hvorom vi sikkert kan sige, at den virkelig er et stedfast helligsted og dog et symbol på det allestedsnærværende og selve universet."---

MADPLAN FOR DECEMBER

- Mandag. 01-12. Røget skinke, stv. hvidkål, kart.**
- Tirsdag. 02-12. Biksemad.**
- Onsdag. 03-12. Fl. hare, sovs, gulerodsmix, kart**
- Torsdag. 04-12. Stegt kalvehjerter, bønner, kart.**
- Fredag. 06-12. Fiskefrikadeller, remoladesovs, grøntsager, kart.**
- Lørdag. 07-12 Herregårdsbøf, beraunasiesovs, ærter, kart.
Rombudding/saftsovs**
- Mandag. 08-12. Hvidkålsrouletter, sovs, kart.**
- Tirsdag. 09-12. Kgt torsk sennepssovs, bagte rødbeder, kart.**
- Onsdag. 10-12. Kabonader, stv. ærter/gulerødder, kart.**
- Torsdag. 11-12. Brændende kærlighed.**
- Fredag. 12-12. Kødrand, tomatsovs, grøntsager, kart.**
- Lørdag. 14-12. Kgt. kalv, kalvefrikasse, kart.
Fløderand/jorbærssovs**
- Mandag. 15-12. Frikadeller, sovs, rødkål, kart.**

Og Peder Pedersen (Langelænder) der var den ældre og forsatte sammen med sønnerne, Ejnar og Frede og de virkede til de ikke kunne mere til omkring 1980 ?. Der var også nogle kvaskippere der sejlede med fisk til udlandet, der var Niels Rasmussen, Hans Rasmussen, og Hans Johansen, Peder Clausen og Kristian Møller, der havde 2 kvaser, og i hvor lang tid de sejlede efter krigen, ved ikke, men Kristian Møller holdt da op, så tidligt, at han blev sognerådsformand i 10 år inden kommune sammen - lægningen i 1970. Der var også bådeværfterne i nogle år. I 1904 kom Henningsen fra Hjortø og startede, med at lave joller og mindre skibe, da sønnerne Aksel og Eyvind kom til, blev bådene større, og 1948 startede de Årefabrikken, Strong og lavede årer til en masse skibe, og var en overgang oppe på, at have 40 mand i arbejde, da den ældre Henningsen døde i 1955, overtog Aksel værftet og Eyvind begyndte for sig selv og begyndte, at lave plastik både og fik bygget en stor fabrik op. Eyvinds Plastik både, er et kendt mærke, og fabrikken voksede op havde også ca. 40 mand i arbejde, og da Eyvind ikke kunne mere kunne fabrikken heller ikke mere, den er brækket ned og her blev A.P. Møllers kursuscenter bygget. Eyvinds fabrik fik 30 år, at virke i. Aksel Henningsen havde det gamle træskibsværft til han døde, og værftet, blev hurtigt lukket, efter hans død, jeg husker ikke lige årstallet, blev brækket ned, og det er der hvor Vesterrøn, er bygget og ligger der i dag..

Nu har jeg vist være hele sognet rundt, men tilbage er alle de gårde, der er bygget op, og som igennem årene, altid var der liv på dem og det har der været i alle generationer, der er vokset op i en saga. Blot jorden er snart samlet på nogle få hænder, og staldene der før var fyldt med dyr, er ikke noget værd til et landbrug kun kan stå tomme og vente på, at falde eller blive revet ned. Men kirken står der end nu og den har klaret 800 år. Den 11. Maj 2006, kunne jeg heller ikke mere, og måtte give op .kom på sygehuset en måned, så ville de ikke have mig der mere. Så kom jeg på Munkevænget og der var jeg i 2 måneder, så ville de ikke have mig der mere. Så den 15. August, blev jeg flyttet til Aldersro, og der har jeg været indtil nu, og hvor jeg føler mig godt hjemme.

Aksel Hansen.

Her slutter Aksel Hansens historie om Egense

PS: Tænk at have en sådan hukommelse

MADPLAN FOR JANUAR

- Fredag. 16-01. Kabonader, stv. ærter/gulerødder, kart.**
- Lørdag. 17-01. Kgt. kalv, kalvefrikassesovs, kart.
Ananasfromage.**
- Mandag. 19-01. Hvidkålsroulette, brun sovs, kart.**
- Tirsdag. 20-01. Fransk oksegryde, rødfrugtmos.**
- Onsdag. 21-01. Gl. dags kyllingelår, sovs, blomkålsbl. kart.**
- Torsdag. 22-01. Boller i selleri, kart.**
- Fredag. 23-01. Dp. laks, hollandaisesovs, gulerødder, kart.**
- Lørdag. 24-01. Kgt. hamburgerryg, grønlangkål, kart.
Is.**
- Mandag. 26-01. Biksemad**
- Tirsdag. 27-01. St. fiskefilet, persillesovs, grøntsager, kart.**
- Onsdag. 28-01. Ribbensteg, sovs, rødkål, kart.**
- Torsdag. 29-01. Brændende kærlighed**
- Fredag. 30-01. Fl. oksefilet, sovs, bagte selleri, kart.**
- Lørdag. 31-01. Gl. dags oksesteg, sovs, rødfrugtbl. kart.
Citronfromage.**

MED RET TIL ÆNDRINGER

Jeg vil fortælle om mine 10 år, som filmoperatør (vise film i en biograf).

Der var en post i Egense, der hvor jeg var i lære som kommis (ekspedient i Bakkely brugs), der spurgte mig i 1961 om jeg kunne tænke mig, at komme i lære som filmoperatør, i Rudkøbing Kino, på Langeland, det sagde jeg ja til, læretiden var 6 måneder inden man skulle aflægge prøve i København. Jeg var jo i lære, så man vil gerne tjene lidt ekstra. Og som lærling i Brugsen fik man dengang kr. 275.00 om måneden. Så det var en hård tid de 6 måneder, først i butik fra 08.00 til 17.30. Så ned til Rudkøbing Kino. Først med færge til Vindeby og der næst fra Siø til Rudkøbing. Være klar til, at vise film kl. 19.00 og 21.00. Så tilbage og med færgen til Siø kl. 23.30. Med Vindeby Færgerne kl. 00.30, de sejlede kun hver halve time om natten. Vi havde kort til begge færger, så vi kunne køre uden om de biler der holdt og ventede, og komme med med det samme. Lørdag havde vi forestillinger kl. 16.00 og kl. 19.00 og 21.00, og dobbelt midnats forestilling kl. 23.00, med 2 film på programmet, så vi var først færdig ved 03.00 tiden, om natten. Så efter vi var færdige, gik vi ned og sov på sofaen i biografen, vi skulle jo begynde med 1. forestilling om søndagen kl. 16.00.

